

skeligheder. Endelig er der en Grund af mere almindelig Art, som har virket forstemmende, det er denne, at Kapitalisterne, som skulde anbringe deres Penge i saadanne Statsobligationer, i Tidernes Løb ere blevne betydeligt mere fordringsfulde. Stigende Krav til Livet have gjort, at Folk ikke ville nøjes med saa lav en Rente som før. Dette Forhold mærkes allertydeligst, naar man ser Kursbevægelsen paa et Papir med en saa uhyre Prestige, med en saa fuldkommen uomtvistet Sikkerhed som engelske consols. Naar man ser de mægtige Kursfald, der i de senere Aar have fundet Sted paa disse Papirer, vil man bedst se, hvor udpræget denne Bevægelse har været; og naturligvis have de mindre Staters Papirer maattet følge med. Konkurrenter til de smaa solide Staters Laaneudbud have jo været Laaneudbud fra Stater, som jeg ingeniunde vil sige noget ufordelagtigt om, men som man dog som Debitorer har været vant til at regne med i en noget anden Klasse end Stater som f. Eks. Danmark, Norge og Sverige — jeg sigter her særlig til Balkanstaterne og de sydamerikanske Stater. Men for disse Staters Vedkommende har der gennemgaaende fundet en Bedring Sted, en Konsolidering af deres finansielle Forhold, saaledes at disse Stater, der jo eyde betydelig højere Rente end de nævnte europæiske Stater kunne — de byde deres Laangivere en effektiv Rente paa 5—6 pCt. — faktisk ere blevne solidere. Derfor er Kapitalisternes Tilbøjelighed til at placere deres Penge i deres Papirer bleven større. Naar der saa tilmed kommer det til, at Rentekravene paa Grund af Livets stigende Dyrhed og de stigende Fordringer til Livet ere blevne større, vil det ses, at der ogsaa derigennem er skabt en Konkurrence, som kan være meget generende for laansøgende Stater som de nordiske. Jeg skal blot endnu nævne dette, at den industrielle Højkonjunktur, som har raadet ude i Verden udpræget i det sidste Aar, og dog i nogen Grad ogsaa i Aaret før, ganske naturligt ogsaa har forringet Chancerne for de lavt forrentede Statspapirer, idet der jo udbydes meget store Mængder af industrielle Papirer, Dampskibspapirer og lignende, dels Obligationslaan, dels Aktier, som jo kunne tilbyde ganske anderledes gode Rentevilkår, end Staterne kunne.

For Danmark har der tilmed været Aarsager af mere speciel Beskaffenhed. Uden at jeg i mindste Maade vil sige, at der ikke har været Tillid til os som Debitor

— det har der været, det viser jo ogsaa de Vilkaar, paa hvilke vi have kunnet afslutte vore Veksellaan —, har det dog ikke kunnet andet end virke noget forstemmende, at vi have haft meget betydelige Underskud paa de sidste Aars Regnskaber. Man maa jo erindre, at Underskud af Størrelse som disse i Forhold til vore Statsindtægter ere ganske overordentlig betydelige, og ligeledes, at vi meget hurtigt ved Hjælp af de midlertidige Laan have maattet forøge vor Statsgæld. Alt dette er selvfølgelig ikke Momenter, der just kunde virke hjælpende. Dertil kom den Omstændighed, som jeg for mit Vedkommende tillægger den største Betydning, nemlig dette, at vi have været nødte til at søge et saa forholdsvis overordentlig stort Laan. Og naar alle de andre Aarsager komme til, som jeg for nylig har nævnt — den almindelige Depression af Markedet og de øvrige Momenter —, vil det forstaas, at naar det saa tilmed er et forholdsvis meget stort Beløb, der er Tale om at udbyde af en enkelt lille Statsobligation, forringes Chancerne alene derved meget betydeligt. Det er jo en kendt Sag, at ligesom de økonomiske Forhold her i Landet have bedret sig meget betydeligt i det sidste Aar, saaledes har ogsaa Statens finansielle Forhold bedret sig. Som jeg flere Gange har haft Lejlighed til at fremhæve, ere Statens Indtægter gaaede ind langt, langt bedre end i det foregaaende Aar. Forholdet er nemlig det, at det tidligere, forinden Statsindtægterne endnu havde bedret sig, saaledes at man havde Lov til at fæste Lid dertil, ikke vilde have været tilraadeligt for Regeringen at afslutte Laaneoperationerne med et fast Statslaan uden at beregne det af en Størrelse, som maatte ligge omtrent ved 100 Mill. Kr. Men et Laan af den Størrelse, som efter alle de Beregninger, der ere anstillede i den Henseende med de Hjælpemidler, vi have til vor Raadighed i Finansministeriet, endnu for et Aar siden maatte anses for nødvendigt, var det meget vanskeligt at faa placeret. Skønt der har været lige saa god Tillid til Danmarks finansielle Soliditet som til vore nordiske Nabolandes, har det dog været overmaade meget vanskeligt for os, naar henses til Laanets og vort Lands Størrelse, at faa et Laan saa stort, som vi behøvede det, placeret. Alt dette har skabt saadanne Vanskeligheder, at det hidindtil ikke har været muligt at faa Laanet afsluttet paa nogenlunde rimelige Vilkaar. Noget direkte Til-